

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КОМЕРЦІЙНА ЕКСПЛУАТАЦІЯ СУДНА»

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)
Галузь знань: 27 Транспорт
Спеціальність: 271 Морський та внутрішній водний транспорт
Спеціалізація: 271.01 – Навігація і управління морськими суднами

Дунайський інститут Національного університету «Одеська морська академія»
Кафедра інженерних дисциплін

Робоча програма навчальної дисципліни «Комерційна експлуатація судна» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Навігація і управління морськими суднами». Розробник: старший викладач кафедри інженерних дисциплін МАКСИМОВ С. Б.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри інженерних дисциплін

Протокол від «25» серпня 2022 р., № 1.

Завідувач кафедри Т.В.ТАРАСЕНКО

Секретар кафедри В.І.ЗАЛОЖ

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми за спеціалізацією 271.01 «Навігація і управління морськими суднами» О.Б. ДАНИЛЕНКО

Розподіл годин загального обсягу дисципліни відповідно до навчального плану спеціальності

Розділи навчального плану	Форма навчання		
	Денна	Заочна (4,5 р.)	Заочна (3 р.)
	4НіУМС	4НіУМС	2НіУМС-ск
Кількість кредитів ЄКТС	3	3	2
Повний обсяг часу на вивчення дисципліни (годин)	90	90	60
Аудиторне навантаження	Лекційні (годин)	22	10
	Практичні (годин)	22	10
	Лабораторні (годин)	-	-
Індивідуальні завдання (РФ, РГР, КР, АКР, КНР, РР):	-	РР	РР
Обсяг часу на самостійну роботу (годин):	46	70	40
Форма підсумкового контролю (І, З):	І	І	З

1. Загальний опис навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни «Комерційна експлуатація судна» є набуття здобувачами вищої освіти знань, розумінь, умінь та інших компетентностей, необхідних для зайняття посад осіб командного складу морських та річкових суден, роботи на підприємствах, в установах та організаціях, що забезпечують експлуатацію флоту; продовження навчання на другому рівні вищої освіти.

Мова навчання українська

Статус дисципліни: обов'язкова

Навчальна дисципліна забезпечує реалізацію вимог розділу А-II (функція: управління операціями судна та турбота про людей на судні на рівні експлуатації) Кодексу з підготовки і дипломування моряків та несення вахти, з поправками.

Навчальна дисципліна забезпечує набуття перелічених нижче компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

Загальні компетентності:

ЗК17 Здатність розуміти основи економічних теорій і закономірностей та методів аналізу економічних явищ і процесів на яких ґрунтується комерційна експлуатація річкового і морського транспорту.

Програмні результати навчання:

ПРН33 Знання основних економічних теорій і закономірностей та методів аналізу економічних явищ і процесів на яких ґрунтується комерційна експлуатація річкового і морського транспорту.

Кількість кредитів ЄКТС: денна форма, заочна форма – 3, заочна форма (на базі молодшого спеціаліста) – 2.

Форма підсумкового контролю – екзамен.

2. Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Успішне завершення програми навчальної дисципліни «Комерційна експлуатація судна» передбачає здобуття курсантом (студентом) наступних результатів навчання: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з виконанням перевезень вантажів і пасажирів у системі міжнародного торговельного судноплавства, у професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування положень теорії комерційної експлуатації судна і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Знання:

Концептуальні знання, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень. Критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності, а саме:

- 1 - зміст комерційної роботи на флоті;
- 2 - основні розуміння про зовнішньо-торгівельні контракти купівлі-продажу товарів, особливо їх транспортні умови;
- 3 - зміст та роль договорів морських перевезень вантажів;
- 4 - вантажну документацію, умови прийому/здачі вантажів у портах;
- 5 - порядок оформлення приходу, відходу судна у портах;
- 6 - перелік виконання портових формальностей;
- 7 - зміст та функціонування світового фрахтового ринку. Техніка фрахтування суден;
- 8 - агентування суден;

9 - роль та відповідальність адміністрації судна по виконанню договірних відносин.

Уміння:

Розв'язувати складні непередбачувані задачі і проблеми, що передбачає збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір методів та інструментальних засобів, застосування інноваційних підходів у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання, а саме

- 1 - скласти та розбиратися у документації, що зв'язана з комерційними операціями;
- 2 - робити розрахунки по оптимізації та використанню судна.
- 3 - користуватися термінологією та положеннями фрахтової роботи;
- 4 - використовувати умови агентських контрактів, положення чартерів про стивідорні операції;
- 5 - розраховувати платні за перевезення та послуги морського флоту;
- 6 - контролювати дисбурментські рахунки;
- 7 - розраховувати стояночний та сталійний час.

3. Програма, структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Навчальне навантаження (години)								Відповідність модельному курсу ІМО 7.03	
	Денна форма навчання				Заочна форма навчання 4 НіУМС / 2 НіУМС-ск					
	Кількість аудиторних занять	Лекції	Практичні	Лабораторні	Кількість аудиторних занять	Лекції	Практичні	Лабораторні		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Розділ 1 (Поняття про зовнішньоторговельні контракти, організацію і комерційні умови перевезень)										
Тема 1 (Зовнішньоторговельний контракт та його взаємозв'язок з договором морського перевезення)	2	1	1		0,5/0,5	0,5/0,5				3.2.1.6 3.2.1.1 3.2.1.9
Тема 2 (Система і порядок розрахунків з зовнішньоторговельних і морських транспортних операцій)	2	1	1		0,5/0,5	0,5/0,5				3.2.1.6 3.2.1.9
Разом за розділом 1	4	2	2		1/1	1/1				
Розділ 2 (Форми договору морського перевезення)										
Тема 1 (Система комерційних умов і договірних стосунків в міжнародному торговельному судноплаванні)	2	1	1		0,5/0,5	0,5/0,5				3.2.1.6 3.2.1.9
Тема 2 (Короткі форми договору морського перевезення)	2	1	1		0,5/0,5	0,5/0,5				3.2.1.6
Разом за розділом 2	4	2	2		1/1	1/1				
Розділ 3 (Рейсовий чартер)										

Назви розділів і тем	Навчальне навантаження (години)								Відповідність модельному курсу ІМО 7.03
	Денна форма навчання				Заочна форма навчання 4 НіУМС / 2 НіУМС-ск				
	Кількість аудиторних занять	Лекції	Практичні	Лабораторні	Кількість аудиторних занять	Лекції	Практичні	Лабораторні	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Тема 1 (Типові проформи рейсового чартеру)	2		2		1/1	1/1			3.2.1.3
Тема 2 (Умови чартеру, що відносяться до судна)	0,5	0,5			0,5/0,5	0,5/0,5			3.2.1.3
Тема 3 (Умови чартеру, що відносяться до вантажу)	0,5	0,5			0,5/0,5	0,5/0,5			2.1.4.2
Тема 4 (Умови чартеру, що відносяться до рейсу)	0,5	0,5	4		2/2		4/4		2.1.4.2
Тема 5 (Інші умови рейсового чартеру та відповідальність)	0,5	0,5							2.1.4.2
Разом за розділом 3	4	2	6		6/6	2/2	4/4		
Розділ 4 (Договори фрахтування суден на час)									
Тема 1 (Види фрахтування)	2		2		2/2	2/2			2.1.4.2 3.2.1.9
Тема 2 (Тайм-чартер)	0,5	0,5							2.1.4.2
Тема 3 (Договори фрахтування спеціалізованих суден)	2		2						2.1.4.2
Тема 4 (Бербоут-чартер)	0,5	0,5							2.1.4.2
Тема 5 (Слот-чартер)	0,5	0,5							2.1.4.2
Тема 6 (Угода про судновий менеджмент)	0,5	0,5							2.1.4.2
Разом за розділом 4	4	2	2		2/2	2/2			
Розділ 5 (Коносамент, його значення та функції)									
Тема 1 (Роль і основні функції коносаментів)	2	2			1/1	1/1			2.1.4.2
Тема 2 (Види та стандартні форми коносаментів)	2		2		1/1	1/1			2.1.4.2
Тема 3 (Міжнародні транспортні конвенції щодо регулювання морських перевезень вантажів)	0,5	0,5							3.2.1.6
Тема 4 (Відповідальність морського перевізника)	0,5	0,5							3.2.1.6
Разом за розділом 5	4	2	2		2/2	2/2			
Розділ 6 (Особливості комерційних умов спеціалізованих чартерів)									
Тема 1 (Вугільні і рудні чартери)	0,5	0,5							2.1.4.2
Тема 2 (Зернові чартери)	0,5	0,5							2.1.4.2
Тема 3 (Танкерні чартери)	0,5	0,5							2.1.4.2
Тема 4 (Універсальні проформи	0,5	0,5							2.1.4.2

Назви розділів і тем	Навчальне навантаження (години)								Відповідність модельному курсу ІМО 7.03
	Денна форма навчання				Заочна форма навчання 4 НіУМС / 2 НіУМС-ск				
	Кількість аудиторних занять	Лекції	Практичні	Лабораторні	Кількість аудиторних занять	Лекції	Практичні	Лабораторні	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
чартерів)									
Разом за розділом 6	2	2							
Розділ 7 (Організація і техніка фрахтування суден)									
Тема 1 (Брокерське обслуговування фрахтування)	1	1			0,5/0,5	0,5/0,5			3.2.1.6 3.2.1.9
Тема 2 (Техніка укладання фрахтових угод)	1	1			0,5/0,5	0,5/0,5			3.2.1.6
Разом за розділом 7	2	2			1/1	1/1			
Розділ 8 (Фрахтовий ринок та його кон'юнктура)									
Тема 1 (Структура та характеристики світового фрахтового ринку)	1	1			0,5/0,5	0,5/0,5			3.2.1.6
Тема 2 (Кон'юнктура фрахтового ринку як основний показник його стану)	1	1			0,5/0,5	0,5/0,5			3.2.1.6
Разом за розділом 8	2	2			1/1	1/1			
Розділ 9 (Умови обробки і обслуговування суден в портах)									
Тема 1 (Комерційна підготовка до рейсу)	0,5	0,5							3.2.1.1 3.2.1.9
Тема 2 (Портові формальності, оформлення приходу та відходу судна)	2		2		1/1		1/1		3.2.1.6 3.2.1.9
Тема 3 (Контроль судна під час стоянки в порту)	2		2		1/1		1/1		3.2.1.6 3.2.1.9
Тема 4 (Призначення і форми організації агентського обслуговування)	1	1							3.2.1.6 3.2.1.9
Тема 5 (Стівідорне обслуговування судна в порту)	0,5	0,5							2.1.4.2 3.2.1.9
Разом за розділом 9	6	2	4		2/2		2/2		
Розділ 10 (Оформлення перевезення вантажів)									
Тема 1 (Порядок прийому та здавання вантажів судном)	1	1							2.1.4.2 3.2.1.9
Тема 2 (Документальне оформлення прийому та здавання вантажів в портах)	3	1	2		2/2		2/2		2.1.4.2 3.2.1.9
Тема 3 (Роль транспортно- експедиторських операцій в здійсненні та оформленні перевезень)	0,5	0,5							3.2.1.1 3.2.1.9

Назви розділів і тем	Навчальне навантаження (години)								Відповідність модельному курсу ІМО 7.03
	Денна форма навчання				Заочна форма навчання 4 НіУМС / 2 НіУМС-ск				
	Кількість аудиторних занять	Лекції	Практичні	Лабораторні	Кількість аудиторних занять	Лекції	Практичні	Лабораторні	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Разом за розділом 10	4	2	2		2/2		2/2		
Розділ 11 (Якість перевезення вантажів. Страхування ризиків та відповідальності перевізника)									
Тема 1 (Основні аспекти якості морського перевезення вантажів)	1	1							2.1.4.2 3.2.1.3 3.2.1.1
Тема 2 (Відповідальність перевізника за забезпечення якості транспортування вантажів морем)	0,5	0,5							2.1.4.2 3.2.1.1 3.2.1.9
Тема 3 (Морський протест, порядок його оформлення)	2,5	0,5	2		2/2		2/2		2.1.4.2 3.2.1.9
Тема 4 (Страхування ризиків та відповідальності морського перевізника)	0,5	0,5							3.2.1.3 3.2.1.1 3.2.1.9
Разом за розділом 11	4	2	2		2/2		2/2		
Всього аудиторних годин	48	24	24		20/20	10/10	10/10		
Самостійна робота (години)	42				70/40				
З них на виконання індивідуального завдання	Не передбачається				Аудиторна контрольна робота				
Загальний обсяг годин навчальної дисципліни	90				90/60				

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми практичних занять	Перелік інструментів, обладнання та програмного забезпечення, використання яких передбачає виконання практичних занять (за потребою)
1	«Основні умови рейсового чартеру» – розрахунки мертвого фрахту та фрахту, диспачу та демереджу по чартеру «Gencon»	Наочні посібники, схеми та будь-яке наявне мультимедійне обладнання для їх демонстрації
2	«Розрахунок стояночного і сталійного часу та заповнення тайм шиту» – вибір норм вантажних робіт по конкретним вантажам, розрахунок стояночного і сталійного часу та заповнення проформи таймшиту по порту	
3	«Розрахунок портових зборів і послуг та заповнення дисбурсментського рахунку» – розрахунок тарифних ставок по тарифам і	

	прейскурантам
4	«Структура та зміст типових чартерів» – ознайомлення з конкретною проформою чартеру і виявлення її особливості та основних умов.
5	«Вибір оптимального варіанту експлуатації судна з визначенням доцільності понаднормових стивідорних робіт» – робота у вигляді ділової гри, обґрунтування розрахунками найкращого обраного варіанту обробки судна у порту
6	«Система нотисів» – ознайомлення з принципами подання та прикладами текстів нотисів, складання нотису про готовність
7	«Вантажна та комерційна документація» – ознайомлення з проформами документів щодо практики експлуатації суден
8	«Захист інтересів екіпажу та судновласника» – робота у вигляді ділової гри зі складанням листа морського протесту

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання 4 НіУМС / 2 НіУМС-ск
1.	Ознайомитись з поняттями про зовнішньоторговельні контракти, організацію і комерційні умови перевезень	4	8/6
2.	Вивчити форми договору морського перевезення	3	4/2
3.	Ознайомитись з групами умов рейсового чартеру та умовами їх виконання	3	8/5
4.	Ознайомитись з формами договорів фрахтування суден на час	4	8/5
5.	Вивчити коносамент, його значення та функції	4	4/2
6.	Вивчити особливості комерційних умов спеціалізованих чартерів	4	4/2
7.	Ознайомитись з організацією і технікою фрахтування суден	4	8/4
8.	Ознайомитись з поняттями фрахтового ринку та його кон'юнктури	4	4/2
9.	Вивчити умови обробки і обслуговування суден в портах	4	8/5
10.	Вивчити оформлення перевезення вантажів	4	8/4
11.	Ознайомитись з поняттям якості перевезення вантажів. Страхування ризиків та відповідальності перевізника	4	6/3
РАЗОМ		42	70/40

6. Індивідуальні завдання

З метою поглиблення і закріплення теоретичних знань та практичних навичок з тематики комерційної експлуатації судна передбачені різні види індивідуальних завдань:

- студенти 4 курсу заочної форми навчання та студенти 2 курсу скороченої заочної форми навчання виконують аудиторну контрольну роботу (АКР), яка складається зі стислої відповіді на тестові запитання;

Результат АКР оцінюється викладачем, оцінка проставляється у його робочу книжку та враховується під час підсумкової атестації.

7. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється у відповідності до Положення про організацію освітнього процесу НУ«ОМА».

Поточний контроль під час практичних занять з певних тем, який передбачає виконання конкретних завдань. Результатом є оцінювання з проставленням оцінки в робочу книжку викладача.

Розрахункова робота (РР) – виконується студентами 2 курсу заочної скороченої форми навчання у якості демонстрації результатів самостійного засвоєння навчального матеріалу; її результати виносяться на підсумковий контроль.

Аудиторна контрольна робота (АКР) – виконується студентами 4 курсу заочної форми навчання, охоплює весь матеріал курсу; її результати виносяться на підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться для оцінювання якості засвоєння навчального матеріалу дисципліни.

Семестровий екзамен, усний – форма підсумкового контролю засвоєння теоретичного та практичного матеріалу у формі контрольного заходу. Результатом є оцінювання з проставленням оцінки до відомості.

№ з/п	Результати навчання за навчальною дисципліною	Методи демонстрації	Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, які використовуються для демонстрації здобутих результатів навчання (за потребою)
ПРНЗЗ	Знання основних економічних теорій і закономірностей та методів аналізу економічних явищ і процесів на яких ґрунтується комерційна експлуатація річкового і морського транспорту.	Усне опитування Розв'язання задач та виконання розрахунків під час практичних занять	Допускається тестування на базі Google Forms або на паперових бланках. Екзаменаційні білети.

8. Схема нарахування балів за навчальною дисципліною

За шкалою ECTS		За національною шкалою оцінювання		
Оцінка	Пояснення	Екзамен		Залік
A	Відмінно	Відмінно	5	Зараховано
B	Дуже добре	Добре	4	
C	Добре			
D	Задовільно	Задовільно	3	
E	Достатньо			
FX	Незадовільно – з можливістю повторного складання	Незадовільно	2	Не зараховано

За шкалою ECTS		За національною шкалою оцінювання		
Оцінка	Пояснення	Екзамен		Залік
F	Незадовільно – з обов’язковим повторним курсом			

A – оцінка «відмінно»

Здобувач освіти виявляє глибокі та високі знання навчального матеріалу в обсязі робочої програми дисципліни. Вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію. Використовує набуті знання і вміння для прийняття рішень у стандартних і нестандартних ситуаціях. Переконливо аргументує відповіді, відстоює власну позицію щодо питань, які розглядаються. Здобувач освіти добре знайомий з основною, а також додатковою літературою.

B – оцінка «дуже добре»

Здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу. Вміє застосовувати набуті знання та вміння для вирішення практичних завдань, але допускає окремі неточності. У відповіді прослідковується порушення принципу систематичності і логічності викладу навчального матеріалу. Самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких є незначною. Здобувач освіти виявляє ґрунтовне знання основної бібліографії, однак лише поверхово орієнтується у допоміжній літературі.

C – оцінка «добре»

Здобувач освіти загалом добре володіє матеріалом. Вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці. Відповідь здобувача освіти правильна, але недостатньо повна, без належного доведення. Здобувач освіти вміє виправляти помилки, серед яких є суттєві. Здобувач освіти виявляє знайомство та розуміння основної бібліографії, однак зовсім не орієнтується у допоміжній літературі.

D – оцінка «задовільно»

Здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усунути за допомогою викладача. У своїх міркуваннях опирається на повторення думок викладача або автора, не вміє навести власні приклади, не може відповісти на додаткові запитання. Здобувач освіти виявляє поверхове знайомство та розуміння лише основної бібліографії та зовсім не орієнтується у допоміжній літературі.

E – оцінка «достатньо»

Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, який визначається як мінімально допустимий. Бачить навчальну дисципліну як нагромадження випадкових і не пов’язаних між собою тем. У своїх міркуваннях не здатен аналізувати окрему тему дисципліни у контексті інших тем і виражати взаємозв’язок між ними. Його відповіді мають шаблонний характер і не відображають самостійного розуміння теми. Здобувач освіти трохи орієнтується в основній бібліографії.

FX – оцінка «незадовільно»

Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну його частину. Він спроможний висвітлити лише окремі питання, не вміючи їх аргументувати чи пояснити. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни відсутня. Його участь у навчальному процесі є пасивною, відповіді в більшості є невірними або дуже поверховими і обмежуються механічним засвоєнням програми навчальної дисципліни.

F – оцінка «незадовільно»

Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, однак не може їх аргументувати або науково пояснити. Здобувач освіти повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни.

Оцінки «Відмінно», «Добре», «Задовільно», «Незадовільно» виставляються за результатами виконання розрахунково-графічної роботи. «Зараховано», «Незараховано»

виставляється за підсумками виконання певних видів навчальних робіт на практичних або лабораторних заняттях та за підсумками заліку.

Курсанти (студенти), які не з'явилися на контрольні заходи без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку (FX).

9. Рекомендована література

Основна

1. Николаева Л.Л. Коммерческая эксплуатация судна: Учебн. – О.: Феникс, 2006. – 754 с.
2. Конспект лекцій з дисципліни «Комерційна експлуатація судна». – ДІ НУ «ОМА», Ізмаїл, 2019.

Допоміжна

3. Николаева Л.Л., Петров И.М. Чартер и коносамент. Основные формы договора морской перевозки: Учебн. пособ. – Одесса: ВидавІнформ ОНМА, 2005. – 144 с.
4. Николаева Л.Л., Петров И.М. Контроль и обслуживание судов в портах Украины: Учебн. пособ. – Одесса: ВидавІнформ ОНМА, 2006. – 76 с.
5. Николаева Л.Л., Петров И.М. Коммерческие вопросы морского агентирования: Учебн. пособ. – Одесса: ВидавІнформ ОНМА, 2007. – 235 с.
6. Петров И.М. Агентирование морских судов: Учебн. – Черновцы: Книги – XXI, 2011.– 825 с.

10. Інформаційні ресурси в Інтернеті

Офіційний веб-сайт Інкотермс в Україні <https://incoterms2020.com.ua>

Допускається використання будь-яких відкритих Інтернет-ресурсів за тематикою дисципліни. Повний комплект навчальних матеріалів доступний на офіційному веб-сайті Дунайського інституту НУ «ОМА» <http://www.dinuoma.com.ua>.

Форма навчання	Посилання запрошення	Примітка
Денна 4НіУМС	https://classroom.google.com/c/NDg5MjcyMzY3MDk3?cjc=ultn2y2	Код класу: ultn2y2
Заочна 4НіУМС	https://classroom.google.com/c/NTQ4NzgwMTM3MTEx?cjc=lhesfzd	Код класу: lhesfzd
Заочна 2 НіУМСск	https://classroom.google.com/c/NTQ4NDYxNzI3Mzk5?cjc=z2mzo5m	Код класу: z2mzo5m

11. Зміни та доповнення до робочої програми навчальної дисципліни
